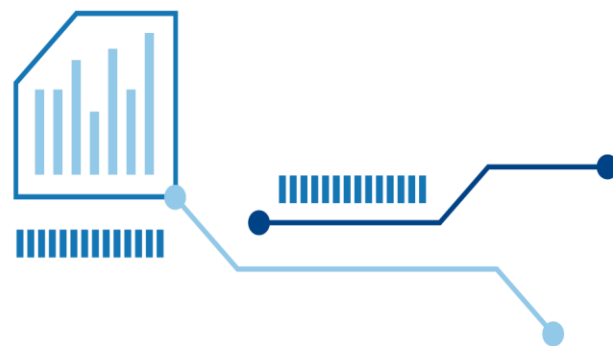

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE,
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

گزارش‌های منتخب

مرداد ۱۴۰۴

معاونت مطالعات اقتصادی و آینده پژوهی

معاونت مطالعات اقتصادی و آینده پژوهی با هدف اطلاع رسانی و ارتقاء سطح آگاهی های فعالان بخش خصوصی و با به کارگیری ظرفیت های
نخبگی، دانشگاه و موسسات تحقیقاتی، در راستای دستیابی به اهداف بلند مدت اتاق بازرگانی تهران در زمینه های گوناگون اقتصادی از جمله
مسائل اقتصاد کلان، محیط کسب و کار و تجارت بین الملل به طور مستمر اقدام به انتشار گزارش ها و پژوهش های اقتصادی با استفاده از داده ها و
اطلاعات منابع معتبر رسمی داخلی و بین المللی می کند.

اتاق بازرگانی تهران به منظور بهبود کمی و کیفی گزارشات خود از نظرات، انتقادات و پیشنهادات مخاطبین استقبال می نماید.

- ۴ بررسی پیامدهای جنگ بر تجارت خارجی و راهکارهای تقویت تاب آوری تجاری
- ۵ سناریوهای مناقشه، نااطمینانی و طراحی استراتژی نوین تاب آوری در محیط تجاری
- ۶ اقتصاد سنج (شماره ۱۷).....
- ۷ طراحی الگوی حمایتی برای کسب و کارهای خانوادگی بانکیه بر تجارب بین المللی
- ۸ ارزیابی کارایی شبکه حمل و نقل ریلی در کاهش هزینه های لجستیکی بنگاه ها و تحلیل تاب آوری آن در شرایط بحرانی

۱ بررسی پدیده‌های جنگ بر تجارت خارجی و راهکارهای تقویت تاب‌آوری تجاری

تجربه جنگ‌های بین‌کشوری نشان می‌دهد آثار مخرب چنین درگیری‌هایی صرفاً به کشورهای درگیر محدود نمی‌شود، بلکه در سطحی وسیع‌تر، بر کل شبکه تجارت جهانی اثرگذار است؛ به‌ویژه برای کشورهایی که در زنجیره‌های تأمین مشترک با کشور درگیر قرار دارند یا وابستگی بالایی به صادرات آنها دارند. این اثرگذاری از چندین کانال رخ می‌دهد.

در شرایط بحران، تداوم تنش‌های ژئوپلیتیکی و افزایش ریسک‌های برون‌زا می‌توانند از طریق سازوکارهای نهادی، ساختاری و رفتاری، بر عملکرد تجارت خارجی کشورها اثرگذار باشند:

-سازوکارهای ساختاری نظیر اختلال در زیرساخت‌های انرژی، حمل‌ونقل و زنجیره تأمین.

-سازوکارهای نهادی همچون افزایش ریسک اعتباری کشور، بی‌ثباتی در سیاست‌های ارزی و محدودیت در استفاده از ابزارهای مالی بین‌المللی.

-سازوکارهای رفتاری شامل تغییر الگوی مصرف، احتکار، تعویق واردات و کاهش تمایل به صادرات.

بدیهی است اثرگذاری هر یک از این عوامل، در کشورهایی مانند ایران با وابستگی بالا به واردات، تمرکز جغرافیایی و محصولی در صادرات و محدودیت‌های سیاستی در ابزارهای تسهیل تجارت، از شدت بیشتری برخوردار است. در چنین شرایطی، شوک‌های بیرونی ناشی از تداوم بحران، با ایجاد اختلال در زنجیره تأمین، افزایش هزینه‌های مبادله، کاهش قابلیت پیش‌بینی‌پذیری در تعاملات بین‌المللی و در نهایت تغییر رفتار بازیگران اقتصادی، تجارت خارجی را در معرض آسیب‌پذیری‌های متعددی قرار می‌دهد.

۱ برای دریافت فایل کامل گزارش بر روی عنوان گزارش کلیک نمایید

سناریوهای مناقشه، نااطمینانی و طراحی استراتژی نوین تاب‌آوری در محیط تجاری

در عصر مناقشات فرسایشی و نااطمینانی‌های ممتد، تاب‌آوری صرف برای بقا کافی نیست؛ بلکه تاب‌آوری باید فعالانه، هدفمند و همراه با بازآفرینی جایگاه اقتصادی کشور در زنجیره‌های ارزش جهانی باشد. سه راهبرد مکمل باید در کانون توجه قرار گیرند:

- بازدارندگی غیرمستقیم از مسیر مشارکت بین‌المللی هوشمند از طریق سرمایه‌گذاری مشترک، اتصال به زنجیره‌های منطقه‌ای و استفاده از ائتلاف‌های تجاری برای کاهش ریسک تحریم‌پذیری و انزوا
- بازآرایی زیرساخت‌های کلیدی و توزیع مجدد جغرافیایی دارایی‌ها از جمله توسعه کریدورهای تجاری جایگزین، تسهیل گمرکی، بازمهندسی لجستیک و ارتقاء امنیت سایبری
- بازتعریف نقش دولت، بنگاه و نهادهای واسط در حکمرانی تجارت خارجی با محوریت شفاف‌سازی، تسهیل‌گری، مشارکت‌پذیری و تمرکز بر ارتقاء توان رقابتی بنگاه‌ها در محیط‌های پرریسک

در معاونت مطالعات اقتصادی و آینده‌پژوهی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران، در راستای افزایش آگاهی فعالان بخش خصوصی به ویژه هیات نمایندگان محترم اتاق، اقدام به گردآوری و تنظیم نوشتار حاضر نموده است. در این نوشتار، بر اساس تازه‌ترین آمارهای اقتصادی منتخب و با تکیه بر منابع رسمی داخلی و خارجی نمایی از اقتصاد کشور به تصویر کشیده شده است که شامل موارد زیر است:

- روندهای مهم اقتصاد کلان ایران
- سیگنال‌های جدید از صنعت و تجارت
- آرایش بازارهای داخلی پس از جنگ ۱۲ روزه
- ژئوپلیتیک و اقتصاد جهان

طراحی الگوی حمایتی برای کسب‌وکارهای خانوادگی بانگه بر تجارب بین‌المللی^۴

کسب‌وکارهای خانوادگی در اغلب اقتصادهای پیشرفته و در حال توسعه، بخش مهمی از اشتغال، تولید ناخالص داخلی و سرمایه‌گذاری را به خود اختصاص می‌دهند. این بنگاه‌ها با تکیه بر ارزش‌های بین‌نسلی، انسجام درون‌خانوادگی و رویکرد بلندمدت، توانسته‌اند در برابر بحران‌ها از جمله پاندمی کرونا، تاب‌آوری بالایی از خود نشان دهند. با این حال، نبود ساختارهای حکمرانی خانوادگی، نظام جانشینی مشخص و خدمات حمایتی هدفمند، پایداری این بنگاه‌ها را در نسل‌های بعدی تهدید می‌کند.

در ایران، علی‌رغم سهم بالای بنگاه‌های خانوادگی در اقتصاد، خلأ تعریف حقوقی روشن، فقدان نظام شناسایی، نبود پایگاه داده تخصصی و کمبود خدمات مشاوره‌ای ساختاریافته، موجب شده است این بنگاه‌ها در سیاست‌های حمایتی مغفول بمانند و در انتقال بین‌نسلی با نرخ بقاء پایین مواجه شوند.

گزارش حاضر با هدف طراحی یک الگوی بومی و عملیاتی، مدل حمایت نهادی از کسب‌وکارهای خانوادگی را با تمرکز بر نقش اتاق‌های بازرگانی تدوین کرده است. این مدل با الهام از تجارب کشورهای موفق مانند آلمان، هلند، فرانسه، بریتانیا، ایتالیا و سنگاپور و بر پایه مستندات معتبر بین‌المللی و ارزیابی ظرفیت‌های داخلی، در نه فصل طراحی شده است. ابتدا به چارچوب نظری و تعاریف معتبر، سپس به ساختارهای نهادی و تجارب تطبیقی کشورها، نقش اتاق‌های بازرگانی، ابزارهای شناسایی و نظام ثبت، طراحی بسته خدماتی چندسطحی، نظام پایش و ارزیابی، و نهایتاً نقشه راه اجرایی پرداخته است.

^۴ برای دریافت فایل کامل گزارش بر روی عنوان گزارش کلیک نمایید

ارزیابی کارایی شبکه حمل و نقل ریلی در کاهش هزینه‌های لجستیکی بنگاه‌ها و تحلیل تاب آوری آن در شرایط بحرانی

این گزارش با هدف تحلیل جایگاه و کارکرد حمل و نقل ریلی در کاهش هزینه‌های لجستیکی و ارتقای تاب آوری شبکه حمل و نقل کشور تهیه شده است. در بخش نخست، مفاهیم لجستیک و اجزای زیرساختی آن در عرصه حمل و نقل تبیین و سپس وضعیت ایران در شاخص جهانی عملکرد لجستیک به صورت تطبیقی بررسی شده است. در ادامه، ساختار و ابعاد هزینه‌های ملی لجستیک تحلیل گردیده است.

در گام بعد، به منظور ارزیابی نقش حمل و نقل ریلی در کاهش هزینه‌های لجستیکی وضعیت موجود شبکه ریلی کشور، دلایل ضعف و عقب ماندگی آن و سیمای حمل و نقل ریلی در ایران و جهان بر اساس آمار بین المللی و داخلی مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین جایگاه راهبردی حمل و نقل ریلی در نظام یکپارچه حمل و نقل و لجستیک ملی و میزان تاب آوری آن در شرایط بحرانی نیز تحلیل شده است.

در پایان، بر مبنای یافته‌های پژوهش، نتایج کلیدی و مجموعه‌ای از پیشنهادات اجرایی و سیاستی به منظور بهبود کارایی، کاهش هزینه‌ها و افزایش تاب آوری حمل و نقل ریلی کشور ارائه گردیده است.

معاونت مطالعات اقتصادی و آینده پژوهی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران